

zünkbe veszünk, azonnal látjuk a könyv korát, de viszont arra is útbiztosítást kapunk, hogy ízléses korhű kötések mikor készültek és azt ki készítette. Így a könyv megkapta a megfelelő öltöztetést és nem fognak régi magyar és incunábulum könyvtáraink oly szörnyen kinézni ízléstelen és nem korhű kötésekkel. A könyvkötőüzemben a folyó könyvkötési munkára szakképzett könyvkötősegédet volna alkalmazandó aki az összes könyvkötészeti munkálatokat elvégzi és a státusba mint műszaki altiszt, vagy mint műszaki segédtsízt volna besorozható. Értékes segédmunkaerőhöz juthatunk, ha a könyvtárban alkalmazott intelligensebb altisztek közül kettőt-hármat a könyvkötésre kiképezünk és ezeket hivatalos óráin túl megfelelő órabér ellenében alkalmazzuk, illetőleg foglalkoztatjuk.

Ami az üzem felszerelését illeti, a normális könyvkötői gépek: lemezolló, vágógép, prések, aranyozó betűk, stb. szükségesegek. A restauráló laboratórium felszerelése már sokkal nagyobb probléma, mert itt már különböző fűrésztömedencékre, nagyteljesítményű présekre, műszerekre, vegyszerekre, stb. van szükség. Ezen felszerelések beszerzése ma szinte lehetetlen, de megfelelő előiránnyal részletekben meg lehet szerezni, mint ahogy az Országos Széchényi Könyvtárban azt részben meg is szereztük.

Nagy könyvtáraink könyvkötési problémáját meg kell már végre oldani, mert lehetetlen helyzet az, hogy a kutató hosszabb ideig nem kaphat kézhez egy könyvet, vagy különösen folyóiratot, mert az nincsen bekötve. Nem is szólva arról, hogy kötetlen könyv-, de különösen folyóiratanyagunk aránylag rövid idő alatt elpusztul, ha nem kerül kötésre, viszont, ha ilyen üzemek megszervezésével megfelelő programot készítünk és az illetékesek figyelmét fel tudjuk hívni nagy könyvtáraink könyvkötési helyzetére, talán fokozatosan 2—3 évtized alatt helyre tudjuk hozni e terület fogyatékoságait.

SASVÁRI DEZSŐ.

Az osztrák könyvtárügy mai állása

A háború végével függetlenségét visszanyert Ausztriának két nagy feladattal kellett megküzdenie a könyvtárügy terén: a háborús pusztításoknak a lehetőséghez képest való helyrehozatalával és a központi szervezés újjáalakításával.

A legérzékenyebb veszteség a háború folyamán a bécsi Egyetemi Könyvtárat érte. Az olvasóterem bombatámadás következtében súlyosan megsérült és a „bombabiztos helyre“ elraktározott könyvek jelentékeny része is megsemmisült. A pusztulás a háború után még fokozódott, 1945/46 telén a rendkívül erős havazások az üvegtetejétől megfosztott olvasóterem berendezésében okoztak károkat, a könyvtári tisztviselők és egyetemi hallgatók vállvetett munkája árán sikerült azonban a nagyobb veszélyt elhárítani. Az újjáépítés befejeztéig a könyvtár olvasók számára zárva van. A könyvállományt ért veszteségek jórészt pótolhatatlanok.

A Nationalbibliothekot nem érte veszteség, eltekintve azoktól az ostrom idején kölcsönzésben volt könyvektől, melyek kölcsönzési helyükön mentek tönkre.

Az egységes osztrák vezetés megszervezése különböző problémák elé állította az illetékeseket. Az első lépés ezen a téren az *Österreichische Nationalbibliographie* megindítása volt 1945-ben. Ennek szerkesztését a Nationalbibliothek tisztviselői végzik, a könyvtárba beérkezett kötelespéldányok alapján. A *Nationalbibliographie* jelenleg havonta jelenik meg egy füzetben. Ez van

kuratív.

hivatva részben a központi katalógust is pótolni, ami a *Preussischer Gesamtkatalog* kiesése óta hiányzik. Az osztrák könyvtárak központi vezetése céljából felmerült egy könyvtári főfelügyelőség felállításának gondolata is. Az erre vonatkozó magyar szabályzatok áttanulmányozása után a folyó évben — egyelőre ideiglenes formában — az osztrák közoktatásügyi miniszter a Nationalbibliothek főigazgatóját, J. Bick professzort bízta meg a nagy állami könyvtárak felügyeletével. Az ő hatáskörébe tartozik a Nationalbibliothek, az egyetemi és főiskolai könyvtárak és még néhány nagyobb könyvtár működésének ellenőrzése, összehangolása és felsőbb irányítása. Bick professzor közvetlenül a miniszternek van alárendelve. A felelősség itt tehát egy személyt terhel, a magyar tanácsrendszerrel ellentétben, viszont az apparátus ennek megfelelően egyszerűbb. A főfelügyelő időnként összehívhatja az alárendelt könyvtárak vezetőit igazgatói gyűlésekre, ha ennek szükségét látja, egyébként azonban önálló hatáskörben intézkedik. Az igazgatói gyűléseken a közös kérdéseket, mint együttműködés, gyűjtőkörök kölcsönös elhatárolása, kölcsönzés egymás között, duplumcsere, könyvtárosképzés, rendelet- vagy törvényszövegek előkészítése, könyvtári propaganda, kongresszusok, kiállítások rendezése, külfölddel való csere és együttműködés, könyvtároscsere stb. beszélik meg. Ezekre a gyűlésekre a főfelügyelő meghívhat olyan igazgatókat is, akik a felügyelete alatt nem álló állami vagy egyéb könyvtárak vezetői.

A könyvtárosi előképzés tartama elvben másfél év, melynek elteltével a jelölteknek vizsgát kell tenniük. A könyvtárosi tanfolyam vezetője és egyben vizsgálónk a főfelügyelő. A tanfolyamon a jelöltek gyakorlati és elméleti kiképzésben részesülnek. A háború vége óta a könyvtárosi tanfolyamok szünetelnek, ugyanis a tudományos tisztviselők száma az állami könyvtáraknál a szükségletet meghaladóan nagy. Más a helyzet az ú. n. középső szolgálatban (mittlerer Dienst), ahol egyes szakokban nagy hiány mutatkozik. Így pl. Ausztriában jelenleg nincs egyetlen könyvrestaurátor, úgy hogy a restaurálási munkák teljesen szünetelnek. A Nationalbibliothek úgy igyekszik segíteni a dolgon, hogy egyik fiatal alkalmazottját képeztesse ki, egyelőre különböző belföldi intézményeknél az itt elsajátítható könyvkötési, kötéstörténeti, papírrestaurálási stb. ismeretekre, majd a tervek szerint a vatikáni műhelyben a komolyabb restaurátori munkákra.

A könyvtárak új szerzeményei a jelenlegi körülmények között főleg az osztrák kiadványokból kerülnek ki, a külfölddel való kapcsolatok nehézségei miatt. Az utóbbi időben azonban ezen a téren is fokozott erőfeszítéseket tesznek a provincializálódás fenyegető veszélyének elkerülésére.

SASHGYI OSZKÁR.

A milánói Biblioteca Comunale újjáépítéséről.

A háború okozta károk helyreállítása Milánóban is serényen folyik. Az *Il Popolo* c. lap (1947. aug. 14.) e restaurációs munkálatok sorában különös fontosságot tulajdonít a Castello Sforzesco udvarában elhelyezett Községi Könyvtár (*Biblioteca Comunale*) újjászületésének. Az 1943. augusztus 13-ának éjtszakáján történt bombázás következtében egyéb műemlékek mellett a Castello Filarete tornyának tövében lévő épületrész, ahol a Könyvtár helyiségei voltak, szintén jelentősen megsérült. A város előljárója most már teljesen rendbehozatta a Castello délkeleti szárnyát és két nagy termet újjáépíttetett a Könyvtár olvasóhelyisége számára. A Könyvtár látogatottsága szinte meghaladja